

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2022

Νεοελληνική Γλώσσα & Λογοτεχνία

ΣΧΟΛΙΟ

Τα θέματα έχουν ενδιαφέρον, είναι βατά και επίκαιρα, λόγω των 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, με κλιμακούμενη δυσκολία.

Το «Κείμενο 1» απαντά στο 1ο ερώτημα του θέματος Δ και πιθανόν να περιορίσει τον κριτικό στοχασμό των μαθητών. Το «Κείμενο 2» χαρακτηρίζεται από έλλειψη συνοχής λόγω της αποσπασματικής του μορφής και έχει μικρή σχέση με τη ζητούμενη παραγωγή λόγου.

Οι γραμματικές ασκήσεις του θέματος Β αφορούν τη λειτουργία των λεξικογραμματικών επιλογών των μη λογοτεχνικών κειμένων αναφοράς και βρίσκονται στο πνεύμα του προγράμματος σπουδών, αν και ορισμένες από τις ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ, προδίδουν το πνεύμα αυτό.

Το θέμα Γ είναι ομόθεμο και το ερώτημα ξεφεύγει από την κλασική διατύπωση του ερμηνευτικού σχολίου.

Το Θέμα Δ είναι αναμενόμενο και χωρίς κριτικό ερώτημα.

ΘΕΜΑ Α.

Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η γνώση της ιστορίας είναι σημαντική καθώς, ό,τι έχει συντελεστεί στο παρελθόν, συμβάλλει στη διαμόρφωση του σύγχρονου κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. Άλλωστε, η κατανόηση του παρόντος προϋποθέτει τη γνώση του παρελθόντος, η οποία οδηγεί στην επίγνωση του συλλογικού εαυτού με σκοπό την κατανόηση του πολιτισμού και των ανθρώπων που τον διαμόρφωσαν. Τέλος, η ιστορία διδάσκει από τα λάθη και τα επιτεύγματα του παρελθόντος, συντελώντας στην απόκτηση αυτογνωσίας και στον αναλογισμό του μέλλοντος. (75 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β1.

[α] Λάθος

[β] Λάθος

[γ] Σωστό

[δ] Σωστό

[ε] Σωστό

ΘΕΜΑ Β2.

[α] Μορφή τίτλου & Επικοινωνιακός ρόλος:

- Ευθεία ερώτηση > ρητορικό ερώτημα: Προαναγγέλει το θέμα και εντάσσει τον αναγνώστη στον προβληματισμό που αναπτύσσεται στο κείμενο σχετικά με τη σημασία της ιστορικής γνώσης (το ερώτημα επανέρχεται σε ευθύ λόγο στο τέλος του προλόγου ως απορία των φοιτητών και απαντιέται στο κύριο μέρος από τον συντάκτη). Προσδίδει συνομιλιακό χαρακτήρα στον λόγο, οικειότητα στο ύφος και έτσι προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
- α΄ πληθυντικό πρόσωπο: Ο συντάκτης εντάσσεται στην ομάδα των ατόμων που ωφελούνται από την ιστορική γνώση και αναδεικνύει την καθολική ευθύνη της απόκτησής της.
- Υποτακτική έγκλιση: Εκφράζει απορία.

[β] Υφολογικό αποτέλεσμα ευθύ λόγου: Συνομιλιακό ύφος - Προφορικότητα και αμεσότητα.

ΘΕΜΑ Β3.

Γλωσσικές επιλογές (ενδεικτικά):

- Ρητορικό ερώτημα («Την προς αυτήν ευσέβεια ... από τον παράδεισο της μνήμης;»): Εντάσσει τον αναγνώστη στον προβληματισμό σχετικά με τους λόγους που μας οδηγούν στον σεβασμό των επετείων - Προσδίδει συνομιλιακό τόνο στον λόγο και αμεσότητα στο ύφος.
- Προσωποποίηση («Τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με τον βηματισμό της ιστορίας»): Δηλώνει emphaticά την κοινωνική προσφορά της επετείου - Προσδίδει παραστατικότητα στο ύφος.
- Επανάληψη («και ιδού, επιστρέφουν ... -ιδού η νύφη...», «γενέθλια»): Δηλώνει emphaticά τρόπους με τους οποίους η επέτειος διασώζει τη μνήμη.
- Διακειμενικότητα («Εις σε προστρέχω...», στίχος Καβάφη)
- Ακόμα: αποσιωπητικά, εναλλαγή προσώπων, μεταφορικός λόγος, αντίθεση κ.ά.

ΘΕΜΑ Γ.

- Το ταγάρι αποτελεί ένα κειμήλιο του παρελθόντος, συνδεδεμένο με τρεις γενιές της οικογένειας της αφηγήτριας. Αποτελεί ένα σύμβολο συνέχειας της οικογένειας, καθώς πέρασε

από γενιά σε γενιά με διαφορετική αξία για καθεμιά. Αντιπροσώπευε τη νεότητα, τον μόχθο και τη ζωτικότητα που απαίτησε η δημιουργία του, γι' αυτό και αντιμετωπίζεται με νοσταλγία, καθώς ήταν ζυμωμένο με μνήμες του παρελθόντος. Τέλος, αποτελεί κι ένα σύμβολο ομορφιάς με τα λαμπερά χρώματα και σχέδιά του.

- Ενδεικτικοί κειμενικοί δείκτες: α. Πρωτοπρόσωπη, βιωματική, αναδρομική αφήγηση («Προεισαγωγικά θα σας πω την ιστορία του ταγαριού»). β. Ένταξη του ευθύ λόγου (σχόλιο) στην αφήγηση («Πράγματα για μια ζωή»). γ. Περιγραφή του ταγαριού («Ήταν βαμμένο...σχέδια»). δ. Χρονικά επίπεδα: παρελθόν (γιαγιά/ μητέρα) παρόν (αφηγήτρια).
- Ως προς την προσωπική στάση, η απάντηση είναι υποκειμενική.

ΘΕΜΑ Δ.

[α] Η αξία της ιστορικής γνώσης:

- επίγνωση της παράδοσης και του πολιτισμού
- διαμόρφωση του παρόντος
- απόκτηση αυτογνωσίας
- γνώση των επιτευγμάτων και αποφυγή λαθών του παρελθόντος
- σχεδιασμός του μέλλοντος
- καλλιέργεια εθνικής συνείδησης κ.ά.

[β] Βιωματικοί τρόποι καλλιέργειας ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν

- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις και δράσεις με αφορμή τις εθνικές επετείες
- Καλλιτεχνικά δρώμενα (παραστάσεις, δραματοποιήσεις ιστορικών γεγονότων κ.ά.)
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία
- Αξιοποίηση της δημιουργικής γραφής με αφορμή της Ιστορίας (λ.χ. συνέντευξη με ιστορικό πρόσωπο)

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε ιστοσελίδα